

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 177/2011-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. júna 2011 predbežne prerokoval sťažnosť M. Z., t. č. vo väzbe, zastúpenej advokátom JUDr. J. F., G., a M. Z., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátmi JUDr. J. F., G., a JUDr. M. K., .N., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 a čl. 50 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Piešťany sp. zn. 33 Tp 29/2011 z 19. marca 2011, ako aj uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 2 Tpo 8/2011 z 23. marca 2011 a jemu predchádzajúcim postupom a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. Z. a M. Z. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. apríla 2011 doručená sťažnosť M. Z., t. č. vo väzbe, zastúpenej advokátom JUDr. J. F., G., a M. Z., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“; spolu len „sťažovatelia“), zastúpeného advokátmi JUDr. J. F., G., a JUDr. M. K., N., v ktorej namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl.

17 ods. 2 a 5 a čl. 50 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 33 Tp 29/2011 z 19. marca 2011 (ďalej len „uznesenie z 19. marca 2011“), ako aj uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Tpo 8/2011 z 23. marca 2011 (ďalej len „uznesenie z 23. marca 2011“) a jemu predchádzajúcim postupom.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa Úradu boja proti organizovanej kriminalite Prezídia Policajného zboru ČVS: PPZ-327/BOK-ZA-2010 z 8. marca 2009 bolo proti sťažovateľom vznesené obvinenie pre zločin neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1, ods. 2 písm. a) a ods. 4 Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. i) Trestného zákona.

Sťažovatelia boli vzatí do väzby uznesením okresného súdu z 19. marca 2011 z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku, proti ktorému podali sťažnosť priamo do zápisnice o výsluchu. Okresný súd predložil spis v predmetnej veci na rozhodnutie o podanej sťažnosti sťažovateľov krajskému súdu, avšak bez toho, aby mal preukázané doručenie písomne vypracovaného uznesenia okresného súdu z 19. marca 2011 ich obhajcovi. Krajský súd v predmetnej veci rozhodol uznesením z 23. marca 2011, ktorým sťažnosť sťažovateľov zamietol ako nedôvodnú, pričom v rámci jeho odôvodnenia uviedol, že písomné odôvodnenie sťažnosti sťažovateľov mu nebolo do času konania neverejného zasadnutia krajského súdu doručené. Samotné písomné vyhotovenie uznesenia okresného súdu z 19. marca 2011 však bolo obhajcovi sťažovateľov doručené až 24. marca 2011.

Krajský súd rozhodol o sťažnosti sťažovateľov bez toho, aby bral do úvahy ich písomné dôvody, ktoré mu boli zaslané obhajcom sťažovateľov v rámci plynutia zákonnej lehoty na podanie sťažnosti.

Sťažovatelia v sťažnosti taktiež namietali, že bolo porušené ich právo zúčastniť sa neverejného zasadnutia súdu rozhodujúceho o sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe podľa § 302 ods. 2 Trestného poriadku. Realizácia tohto práva bola im aj ich obhajcovi krajským

súdom znemožnená, pretože termín konania nariadeného neverejného zasadnutia mu nebol oznámený.

Uvedeným postupom súdov zúčastnených na rozhodovaní v predmetnej veci došlo podľa sťažovateľov k porušeniu ich „základného práva na kontradiktórne konanie“, ako aj princípu rovnosti zbraní, pretože nemali možnosť oboznámiť sa so všetkými dôkazmi a vyjadriť sa k nim na rozdiel od druhej strany v konaní – prokurátora, a ich vyjadrenia obsiahnuté v podaní, ktorým písomne svoju sťažnosť odôvodnili, neboli krajským súdom vzaté do úvahy pri jeho rozhodovaní.

Na základe uvedeného sťažovateľa ústavný súd požiadali, aby vydal nález, v ktorom vysloví, že „*Krajský súd v Nitre opomenutím oznámenia o konaní neverejného zasadnutia obhajcovi obvinených M. Z... a M. Z... porušil právo M. Z... a M. Z... na obhajobu podľa čl. 50 Ústavy Slovenskej republiky.*

Krajský súd v Nitre uznesením zo dňa 23. 03. 2011 taktiež porušil právo M. Z... a M. Z... na obhajobu podľa čl. 50 Ústavy Slovenskej republiky.

Ruší sa uznesenie Krajského súdu v Nitre zo dňa 23. 03. 2011, sp. zn. 2 Tpo 8/2011.“.

Právny zástupca sťažovateľa JUDr. M. K. doplnil sťažnosť sťažovateľov podaním doručeným ústavnému súdu z 19. mája 2011, v ktorom opätovne opísal skutkové okolnosti danej veci a s poukazom na ustanovenie čl. 17 ods. 2 ústavy a jeho výklad uviedol: «*V predmetnej veci k obmedzeniu osobnej slobody sťažovateľa nedošlo procesné zákonným spôsobom, ktoré ustanovuje Trestný poriadok a jeho právo na spravodlivý proces bolo porušené.*

Okresný súd v Nitre vo veci konal a rozhodol procesne nesprávne, keď o väzbe sťažovateľa nerozhodol podľa ust. § 72 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku (zákon č. 301/2005 Z. z. o v znení neskorších predpisov) ale podľa ust. § 71 ods. 1 písm. b) písm. c) Trestného poriadku. Uvedená skutočnosť vyplýva tak zo zápisnice o výsluchu obvineného zo dňa 19. 03. 2011 ako aj z písomného vyhotovenia uznesenia Okresného súdu Nitra sp. zn. 33Tp/29/2011 zo dňa 19. 03. 2011. V predmetnej veci tak nie sú kvalifikovane naplnené

formálno-procesné podmienky rozhodnutia o pozbavení osobnej slobody sťažovateľa. Súd rozhodujúci o tak zásadnom zásahu do ústavne garantovanej osobnej slobody jednotlivca musí vo zvýšenej miere dbať na to, aby rozhodnutie bolo v prvom rade zákonné a presvedčivé. Zákonný podklad pre procesný postup je zakotvený výlučne v ustanovení § 72 Trestného poriadku, ktorý zákonodarca označil rubrikou „Rozhodnutie o väzbe.“ Súd v danom prípade nemôže konať a rozhodnúť podľa ust. § 71 Trestného poriadku, nakoľko tento paragraf pojednáva o dôvodoch väzby. Zákonné podmienky a postup súdu pri rozhodovaní o väzbe upravuje výlučne § 72 Trestného poriadku. Toto procesné pochybenie nebolo napravené ani rozhodnutím nadriadeného súdu – Krajského súdu v Nitre, ktorý rozhodoval o sťažnosti obvineného a vo veci rozhodol svojim uznesením zo dňa 23. 03. 2011, sp. zn. 2Tpo/8/2011. Pozbavenie osobnej slobody sťažovateľa sa tak udialo na základe procesného pochybenia, ktoré má za následok nezákonné rozhodnutie...

Na základe vyššie uvedeného sťažovateľ zásadným a dôvodným spôsobom vyvrátil a spochybnil oprávnenosť väzby, a preto navrhujem, aby Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom výroku nálezu okrem iného zrušil právoplatné rozhodnutie Okresného a Krajského súdu v Nitre z dôvodu, že týmto oba súdy definitívne popreli základné ústavné garancie sťažovateľa.»

Následne právny zástupca sťažovateľa ústavnému súdu navrhol, aby vydal nález, v ktorom vysloví, že uznesením okresného súdu z 19. marca 2011 a uznesením krajského súdu z 23. marca 2011 boli porušené základné práva sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, uvedené uznesenia zruší a prikáže súdom zúčastneným na rozhodovaní v tejto veci prepustiť sťažovateľa z väzby na slobodu a zaviazá okresný súd uhradiť mu trovy právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažovatelia v sťažnosti namietali porušenie svojich základných práv podľa čl. 50 ústavy uznesením krajského súdu z 23. marca 2011 a jemu predchádzajúcim postupom. Právny zástupca sťažovateľa navyše v podaní – doplnenie sťažnosti z 18. mája 2011 namietal taktiež porušenie čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy uznesením okresného súdu z 19. marca 2011. K porušeniu uvedeného práva sťažovateľov malo dôjsť v dôsledku toho, že:

- krajský súd o sťažnosti sťažovateľov proti uzneseniu okresného súdu z 19. marca 2011 rozhodol na neverejnom zasadnutí uznesením z 23. marca 2011 ešte pred uplynutím zákonnej lehoty na podanie sťažnosti oprávnenými subjektmi, a tým im zabránil v tomto konaní predložiť ich argumentáciu,

- obhajcovi sťažovateľov nebol oznámený dátum konania neverejného zasadnutia krajského súdu, na ktorom rozhodol o ich sťažnosti, a

- formálnym nedostatkom rozhodnutia okresného súdu z 19. marca 2011 spočívajúcim v tom, že v zápisnici o výsluchu z 19. marca 2011, ako aj v samotnom uznesení z uvedeného dňa okresný súd nesprávne uviedol, že rozhodoval podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku, ktorý ustanovuje dôvody väzby [správne mal uviesť, že rozhodoval podľa § 72 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku].

Ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Tento prístup ústavného súdu vo vzťahu k rozhodnutiam všeobecných súdov je dôsledkom toho, že všeobecné súdy vychádzajú pri prerokúvaní a rozhodovaní vecí patriacich do ich právomoci zo zákonnej úpravy a vlastnej interpretácie zákonov a podzákonných úprav. Z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti však vyplýva, že môže preskúmavať rozhodnutia všeobecných súdov v prípade, ak v konaní, ktoré im predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Ústavný súd je oprávnený a povinný posúdiť neústavnosť konania a rozhodovania všeobecných súdov vo veciach, v ktorých niet iného súdu, aby prerokoval a rozhodol o tom, či bolo, alebo nebolo porušené základné právo alebo sloboda účastníka konania pred všeobecným súdom (m. m. I. ÚS 5/00, II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04, II. ÚS 83/06). Rozhodnutiu všeobecného súdu vo veci samej musí predchádzať jeho postup zodpovedajúci garanciam spravodlivého súdneho konania v zmysle príslušných ustanovení ústavy a tiež príslušnej medzinárodnej zmluvy o ľudských právach a základných slobodách.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

II.A K námietkam sťažovateľov týkajúcim sa predčasného rozhodovania krajského súdu o ich sťažnosti

Zo spisového materiálu v tejto veci vyplýva, že uznesením okresného súdu z 19. marca 2011 bolo rozhodnuté o vzatí sťažovateľov do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku. Sťažovatelia podali proti uzneseniu okresného súdu z 19. marca 2011 ihneď po jeho vyhlásení sťažnosť priamo do zápisnice, ktorú písomne odôvodnili prostredníctvom svojho obhajcu až podaním z 30. marca 2011 doručeným krajskému súdu 4. apríla 2011. Sťažnosť sťažovateľov ich obhajca odôvodnil takto:

„M. Z. jednoznačne vysvetlil, z čoho má príjem a akú podnikateľskú činnosť vyvíja a preto nie je možné prijať záver, že finančné prostriedky vo výške 200 000,- Eur zaistené pri domovej prehliadke, pochádzajú z trestnej činnosti. Táto skutočnosť nevyplýva ani z uznesenia o vznesení obvinenia, kde v rámci uvedených dvanástich konkrétnych skutkov nie sú uvedené sumy, ktoré mali byť vyplatené a ktoré by dosahovali takúto výšku. Z uvedených dôvodov som teda toho názoru, že dôvod preventívnej väzby u obv. M. Z. neexistuje, pretože doteraz neboli zistené žiadne skutočnosti, ktoré by boli odôvodňovali obavu z pokračovania trestnej činnosti. Obv. M. Z. je podnikateľ, svoj predmet podnikania netají a žiadnej trestnej činnosti sa v tejto súvislosti nedopustil.

Z návrhu prokurátora na vzatie obvinenej M. Z. do väzby nie je vôbec jasné, aké konkrétne skutočnosti by mali nasvedčovať tomu, že obv. M. Z. akým spôsobom ovplyvňovala iných svedkov. Ide len o všeobecné tvrdenia prokurátora, že práve obv. M. Z. a obv. M. Z. by mali riadiť nejakú hierarchicky usporiadanú skupinu. Toto tvrdenie prokurátora nevyplýva zo žiadneho dôkazného materiálu. Obv. M. Z. taktiež vyvíjala podnikateľskú činnosť a v rámci nej aktivity potrebné na realizovanie podnikateľského zámeru. Samotná skutočnosť, že M. Z. je synom M. Z., nemôže byť dôkazom svedčiacim o riadení nejakej organizovanej skupiny. Ďalej chcem poukázať na skutočnosť, že neexistujú žiadne konkrétne skutočnosti, ktoré by nasvedčovali tomu, že obvinená dlhodobo páchala trestnú činnosť, aby si tak získala finančný prospech.

Z uvedených dôvodov žiadam súd, aby predmetné uznesenie o vzatí obvinených do väzby zrušil a obvinených – obv. M. Z. a obv. M. Z. prepustil na slobodu, nakoľko dôvody väzby neexistujú.“

Z uvedeného vyplýva, že obhajca sťažovateľov svoju argumentáciu v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu z 19. marca 2011 založil predovšetkým na tom, že u sťažovateľov neboli naplnené materiálne podmienky väzby, resp. neexistujú žiadne konkrétne skutočnosti, ktoré by nasvedčovali tomu, že sa skutkov, pre ktoré je proti nim vedené trestné stíhanie, dopustili.

Ústavný súd dôsledne preskúmal uznesenie krajského súdu z 23. marca 2011, ktorým tento súd sťažnosť sťažovateľov zamietol. V rámci odôvodnenia sa krajský súd na viacerých miestach odvoláva na odôvodnenie uznesenia okresného súdu z 19. marca 2011. Vo vzťahu k odôvodneniu sťažnosti sťažovateľov krajský súd uviedol, že *„písomné odôvodnenie sťažností obvinených M. Z., M. Z... do času konania neverejného zasadnutia nadriadenému súdu doručené neboli“*.

V rámci odôvodnenia uznesenia z 23. marca 2011 krajský súd ďalej vo vzťahu k splneniu formálnych a materiálnych podmienok väzby uviedol: *„Ako to vyplýva z predloženého spisového materiálu, vyšetrovatelka Prezídia Policajného zboru, úradu boja proti organizovanej kriminalite odbor Západ, oddelenie vyšetrovania, vysunuté pracovisko Nitra uznesením zo dňa 8. 3. 2011 pod ČVS: PPZ-327/BOK-ZA-2010, vznesla obvinenie obvineným M. Z., M. Z., V. L., J. Č., M. Š. a F. K. za zločin neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1, ods. 2 písm. a/, ods. 4 Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. i/ Tr. zák...“*

Tak, ako to uviedol súd I. stupňa v napadnutom uznesení, z doteraz zistených skutočností vyplýva, že skutok, pre ktorý bolo voči horeuvedeným obvineným začaté trestné stíhanie a vznesené im obvinenie, bol spáchaný. Tento skutok má znaky trestného činu, v danom prípade zločinu neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1, ods. 2 písm. a/, ods. 4 Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. i/ Tr. zák. a vzhľadom na doposiaľ zabezpečené dôkazy, najmä výpovede ďalších spoluobvinených F. K., A. K., P. B., Mgr. D. D., N. K. a tiež svedecké výpovede najmä P. P., Z. P., L. G., Z. B., listinné dôkazy vrátane obsahu utajovanej prílohy je tu dôvodné podozrenie, že tento skutok mali spáchať obvinení M. Z., M. Z., V. L., J. Č., M. Š., F. K., s ďalšími osobami.

Zároveň aj podľa názoru nadriadeného súdu je daná dôvodná obava, že obvinení M. Z., M. Z., M. Š., J. Č. a V. L. budú v prípade ponechania na slobode pokračovať v páchaní

trestnej činnosti, pre ktorú im bolo vznesené obvinenie, a to predovšetkým s poukazom na dobu, po ktorú mali túto trestnú činnosť páchať, spôsob jej vykonania – rozdelenie úloh jednotlivých obvinených, ako aj ďalšie konkrétne skutočnosti, na ktoré podrobne poukázal v odôvodnení napadnutého uznesenia súd I. stupňa, ktoré si nadriadený súd ako vecne správne a zákonné osvojil a preto v podrobnostiach na ne len poukazuje.

Tieto skutočnosti možno vyvodiť aj z výpovede obvinenej Mgr. D. D., podľa ktorej boli v danom prípade na daňovom úrade uplatňované nadmerné odpočty dane z pridanej hodnoty na základe vyhotovených fiktívnych faktúr, z fiktívnych obchodov, pričom účtovníctvo obchodných spoločností mala robiť podľa pokynov obvineného M. Z. Faktúry na vstupe aj výstupe, ktoré mala vystavovať na pokyn tohto obvineného, mali byť vyhotovené len z toho dôvodu, že bolo podané daňové priznanie na daň z pridanej hodnoty. Obvinená Mgr. D. D. sa vo svojej výpovedi vyjadrovala aj ku skutočnostiam týkajúcich sa vystavovania faktúr firmám obvinených J. Č., F. K., V. L., M. Š. a ďalších, z ktorých v danom štádiu trestného stíhania možno vyvodiť záver o naplnení tak formálnych ako aj materiálnych podmienok preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por. u obvinených M. Z., M. Z., M. Š., J. Č. a V. L.

Pokiaľ ide o obvinených M. Z. a M. Z., s poukazom na skutočnosti uvádzané svedkami P. P. a Z. P. je aj podľa názoru nadriadeného súdu daná dôvodná obava, že budú na slobode pôsobiť na svedkov alebo spoluobvinených, čím sú u nich dané dôvody kolíznej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b/ Tr. por..

Súd I. stupňa správne preto rozhodol, keď obvinených M. Z., M. Z., J. Č., V. L. a M. Š. vzal do väzby z dôvodov uvedených v ustanovení § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por. a obvinených M. Z. a M. Z. aj z dôvodov uvedených v ustanovení § 71 ods. 1 písm. b/ Tr. por..

Rovnako správne rozhodol súd I. stupňa o určení začiatku lehoty trvania väzby u všetkých obvinených, ktorú určil momentom obmedzenia ich osobnej slobody...

Vzhľadom na uvedené, nadriadený súd nepovažoval sťažnostné námietky obvineného M. Š., ani sťažnosti obvinených M. Z., M. Z., V. L. a J. Č. za dôvodné...

Pokiaľ ide o aplikovanie jednotlivých zásad trestného konania, v danom prípade nadriadený súd nezistil ich porušenie tak vo vzťahu k obvinenému M. Š., ani k ostatným horemenovaným obvineným. Na základe predloženého spisového materiálu možno záverom konštatovať, že v danom prípade existujú relevantné dôvody väzby a orgány činné v

trestnom konaní i súd konajú vo veci plynule, prednostne, s osobitnou starostlivosťou a urýchlením, čo vyplýva z obsahu jednotlivých procesných úkonov.

Keďže ani v konaní, ktoré predchádzalo napadnutému uzneseniu nadriadený súd nezistil žiadne nesprávnosti, sťažnosti obvinených M. Z., M. Z., V. L., J. Č. a M. Š. ako nedôvodné zamietol.“

V rámci odôvodnenia uznesenia z 23. marca 2011 sa krajský súd na viacerých miestach odvoláva na odôvodnenie uznesenia okresného súdu z 19. marca 2011, preto ústavný súd v tomto rozsahu preskúmal aj toto uznesenie. Podľa zistenia ústavného súdu okresný súd vo vzťahu k argumentácii sťažovateľov týkajúcej sa nesplnenia materiálnych podmienok jeho väzby v odôvodnení uznesenia z 19. marca 2011 uviedol: „*Súd po oboznámení sa s predloženým rozsiahlym vyšetrovacím spisom, jeho utajovanými prílohami a s návrhom Krajského prokurátora na vzatie obvinených do väzby a po výsluchu všetkých piatich obvinených dospel k záveru, že u všetkých boli splnené ako materiálne, tak i formálne podmienky väzby.*

Aj podľa názoru súdu doteraz zistené, skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestne stíhanie, bol spáchaný vykazuje znaky zločinu neodvedenia dane a poistného podľa § 277 odsek 1, odsek 2 písmeno a), odsek 4 Trestného zákona s poukazom na § 138 písmeno i) Trestného zákona a sú dané dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchali obvinení M. Z., M. Z., V. L., J. Č. a M. Š. ako členovia organizovanej skupiny.

Z konania obvinených, konkretizovaného v uznesení o vznesení obvinenia je nepochybne zrejmä protiprávnosť ich konania a z pripojeného vyšetrovacieho spisu, najmä z výpovedí spoluobvinených F. K., P. B., A. K., N. K. a Mgr. D. D. ako aj z výpovede doposiaľ vypočutých svedkov L. G., P. P. a Z. P. a ešte Z. B. , ako aj z ďalších doposiaľ zadovážených listinných dôkazov vyplynulo, že obvinení sa mali najmenej od januára 2010 opakovane, pravidelne a viacerými čiastkovými útokmi dopúšťať skutku uvedeného v uznesení o vznesení obvinenia, a to ako skupina najmenej jedenástich osôb, ktorá mala byť hierarchicky usporiadaná, mala mať presne rozdelené úlohy a prepracovaný systém ako realizovať jednotlivé kroky, vedúce k eliminovaniu rizika odhalenia a k zvýšeniu pravdepodobnosti úspechu zameraného na získanie neoprávneného a veľkého finančného

profitu prostredníctvom uplatnených a uplatňovaných nárokov na vrátenie dane z pridanej hodnoty.

Z vyšetrovacieho spisu ďalej súd zistil, že vo vzťahu k jednotlivým obchodným spoločnostiam, ktoré mali byť založené z podnetu obvinených M. Z. a M. Z., pričom v nich figurovali ako štatutárne orgány jednotliví spoluobvinení... alebo svedkovia, boli začaté alebo už zrealizované daňové kontroly a stále sa vedú daňové konania, z priebežných alebo konečných výsledkov z ktorých vyplynulo, že všetci piati obvinení sa mali spolupodieľať na vytvorení siete obchodných spoločností, medzi ktorými sa formálne deklarovali realizácie fiktívnych obchodov, slúžiace ako podklad k následnému uplatneniu nadmerných odpočtov dane z pridanej hodnoty.

Okrem už uvedeného súd ďalej z výpovedí spoluobvinených... zistil, že činnosť skupiny mali koordinovať a riadiť obvinení M. Z. a M. Z. Z výpovede svedkov... vyplynulo, že tento svedok sa na pokyn obvineného M. Z. dva a pol týždňa ukrýval v obci M. pred príslušníkmi finančnej polície, a to z dôvodu, že oznámil obvinenému, že ho polícia kontaktovala kvôli obchodnej spoločnosti P., s. r. o., ktorú svedok založil na podnet a návrh obvineného a obvinený si neželal, aby svedok s políciou hovoril skôr, ako zistí prečo je zablokovaný bankový účet tejto spoločnosti v U. banke a zriadi jeho odblokovanie. Na schovávaní svedka sa mal podieľať aj obvinený J. Č. Obaja svedkovia tiež uviedli, že po tom, ako svedok P. P. vybral peniaze z už odblokovaného bankového účtu tejto spoločnosti, skrývali sa v meste N. a v tom čase vybuchli v mieste ich trvalého bydliska ako aj v mieste bydliska im príbuzných osôb nástražné výbušné systémy, ktoré tam mal pomáhať umiestniť obvinený J. Č.

Ďalší spoluobvinení vo výpovediach uviedli, že obvinení V. L. sa mal dlhodobo a aktívne podieľať na vymýšľaní fiktívnych obchodov a úzko spolupracovať na tieto účely s obvineným M. Z., pričom mal sprevádzať jednotlivých nastrčených konateľov konkrétnych obchodných spoločností na výsluchy prebiehajúce na Daňovom úrade v G. Ako to vyplynulo z výpovede obvineného F. K., obvinený M. Š. ho mal tiež najmenej jedenkrát sprevádzať pri výbere väčšej sumy peňazí z bankového účtu spoločnosti D., s. r. o., ktorej bol obvinený F. K. konateľom.

Navyše, uvedené konkrétne skutočnosti tiež vyplynuli z obsahu prepisov telefonických hovorov, zaznamenaných v kritickom období medzi jednotlivými spoluobvinenými a tiež svedkami a ktoré tvoria obsah utajovaných príloh vyšetrovacieho spisu.

Z vyššie uvedených a konkrétne rozpísaných dôvodov mal Okresný súd Nitra za to, že je potrebné vyhovieť návrhu Krajského prokurátora v Nitre a vziať obvinených do väzby, pretože dospel k záveru, že u všetkých piatich obvinených je daná dôvodná obava, že v prípade ich ponechania na slobode budú obvinení pokračovať v trestnej činnosti, ktorej sa jednak mali dopúšťať premyslene, organizovane, po dlhší čas a vo veľkom rozsahu, prípadne vykonajú trestné činy (ďalšie čiastkové útoky), ktoré pripravovali. Súd v tejto súvislosti vzal do úvahy, že obvinení mali páchať rozsiahlu majetkovú trestnú činnosť po dlhšiu dobu, a to opakovaním činov naplňajúcich znaky rovnakej skutkovej podstaty trestného činu formou pokračovania, a to až do ich zadržania, čím je u nich jednoznačne daný dôvod väzby podľa § 71 odsek 1 písmeno c) Trestného poriadku.

K tomu u obvinených M. Z. a M. Z. je daná dôvodná obava, že by v prípade ponechania na slobode mohli ovplyvňovať výpovede svedkov a spoluobvinených (ktorí sú stíhaní na slobode) obdobných spôsobom, ako tomu bolo vo vzťahu k svedkovi P. P. (ukrývanému na nevyhnutný čas na účely zamedzenia jeho kontaktu s finančnou políciou) alebo iným spôsobom, ako to vyplynulo z doposiaľ zadovážených dôkazov, tvoriacich obsah utajovanej prílohy. Týmto je u oboch obvinených daný dôvod väzby podľa § 71 odsek 1 písmeno c) Trestného poriadku.“

Podľa zistenia ústavného súdu obsah argumentácie obhajcu sťažovateľov predloženej v konaní pred okresným súdom a v konaní o ich sťažnosti pred krajským súdom je obsahovo identický a smeruje k spochybneniu splnenia materiálnych podmienok väzby sťažovateľov. Napriek tomu, že možno prisvedčiť k námietkam sťažovateľov týkajúcim sa procesného postupu krajského súdu pri rozhodovaní o ich sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu z 19. marca 2011, podľa ústavného súdu z pohľadu materiálnej ochrany práva k dotknutiu práv sťažovateľov dôjsť nemohlo, pretože súdy rozhodujúce v predmetnej veci dostatočne popísali i vyhodnotili zistené skutočnosti nasvedčujúce tomu, že skutok, pre ktorý bolo proti sťažovateľom začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu a existuje dôvodné podozrenie založené na konkrétnych okolnostiach, že tento skutok

spáchali sťažovatelia, ako aj skutočnosti svedčiace o dôvode väzby a ich závery nemožno považovať za arbitrárne.

Vo vzťahu k argumentácii sťažovateľov, podľa ktorej v predmetnom prípade skutok, pre ktorý bolo proti nim vznesené obvinenie, nie je trestným činom, je potrebné navyše uviesť, že rozhodnutie o väzbe nie je rozhodnutím o vine či nevine obvinených. Vzhľadom na to sa všeobecné súdy pri rozhodovaní o vzatí obvinených do väzby nemali zamerať na hodnotenie viny obvinených, obhajoby obvinených alebo dôkazov spôsobom upraveným v § 2 ods. 12 Trestného poriadku, ale len na materiálne a formálne podmienky rozhodnutia o väzbe.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody dospel ústavný súd k záveru, že porušenie práv sťažovateľov napriek procesnému pochybeniu v konaní nenadobudlo takú intenzitu, ktorou by zasiahlo do ich ústavou chránených práv.

II.B K námitkam sťažovateľov týkajúcim sa neoznámenia dátumu konania neverejného zasadnutia krajského súdu v predmetnej veci ich obhajcovi

Sťažovatelia v sťažnosti taktiež namietali, že krajský súd porušil ich základné právo podľa čl. 50 ústavy, pretože rozhodol o ich sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu z 19. marca 2011 bez prítomnosti ich obhajcu.

Podľa judikatúry ústavného súdu musí mať obvinený v prípadoch väzobného trestného stíhania možnosť predložiť súdu argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe, ako aj možnosť vyjadriť sa ku všetkým okolnostiam týkajúcim sa jej dôvodnosti a zákonnosti. Musí mu byť daná možnosť vyjadriť sa k tvrdeniam protistrany (prokurátora) o odôvodnenosti trvania väzby a vyvracať ich (kontradiktórnosť konania). Procesný postup súdu musí zabezpečiť, aby bola obvinenému v týchto smeroch poskytnutá rozumná príležitosť obhajovať svoje záujmy za podmienok, ktoré ho nepostavia do podstatne nevýhodnejšej pozície v porovnaní s druhou stranou (princíp „rovnosti zbraní“) (obdobne napr. I. ÚS 330/08).

V zmysle § 302 ods. 2 Trestného poriadku predseda senátu pri rozhodovaní o sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe môže umožniť účasť na neverejnom zasadnutí aj prokurátorovi, obvinenému a jeho obhajcovi.

Podstatou kontradiktórnosti a s ňou súvisiacej „rovnosti zbraní“ v prípade konania o preskúmanie zákonnosti pozbavenia osobnej slobody na strane väzobne stíhanej osoby je, aby väzobne stíhaná osoba mala možnosť predložiť argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe, ako aj možnosť reagovať na „protiargumenty“ zástupcu štátu – prokurátora. Podľa názoru ústavného súdu nevyhnutnosť osobnej prítomnosti obvineného pred súdom v takomto konaní treba posudzovať vždy individuálne podľa okolností konkrétneho prípadu.

Vo veci X. c. Švajčiarsko z roku 1981 Európska komisia pre ľudské práva vyslovila názor, že čisto písomné konanie o sťažnosti obvineného proti rozhodnutiu o väzbe pred odvolacím súdom je v súlade s čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ak ani štátny zástupca nebol prítomný na zasadnutí súdu.

Zo sťažnosti ústavný súd zistil, že sťažovatelia, ako aj ich obhajca mali možnosť predložiť pred súdom svoje argumenty aj osobne v rámci konania pred okresným súdom. Možno teda konštatovať, že v danom prípade súdy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci sťažovateľom možnosť osobného vypočutia neodopreli. Krajský súd uskutočnil neverejné zasadnutie v tejto veci 23. marca 2011, na ktorom rozhodoval o sťažnosti sťažovateľov proti uzneseniu z 19. marca 2011 bez účasti ktorejkoľvek zo strán konania, t. j. aj bez účasti okresného prokurátora. Uvedený postup krajského súdu je v súlade s ustanovením § 302 ods. 2 Trestného poriadku, ktoré v konaní o sťažnosti proti väzbe dáva súdu možnosť, avšak nie povinnosť uskutočniť neverejné zasadnutie aj za prítomnosti prokurátora, obvineného a jeho obhajcu.

II.C K námietke sťažovateľa týkajúcej sa formálneho nedostatku uznesenia okresného súdu z 19. marca 2011

Vo vzťahu k námietke sťažovateľa, podľa ktorej k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy malo dôjsť uznesením okresného súdu z 19. marca 2011 a uznesením krajského súdu z 23. marca 2011 v dôsledku toho, že krajský súd v uvedenom uznesení nenapravil formálny nedostatok uznesenia okresného súdu z 19. marca 2011 spočívajúci v nesprávnom uvedení ustanovenia Trestného poriadku, podľa ktorého rozhodoval.

Vzhľadom na princíp subsidiarity, podľa ktorého rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd, resp. iný orgán verejnej správy (čl. 127 ods. 1 ústavy), nie je vo vzťahu k preskúmaniu uznesenia okresného súdu z 19. marca 2011 daná právomoc ústavného súdu.

Keďže formálny nedostatok uznesenia z 19. marca 2011 spočívajúci iba v zrejmej nesprávnosti špecifikácie ustanovenia Trestného poriadku, podľa ktorého okresný súd rozhodoval, ktorá nebola krajským súdom v uznesení z 23. marca 2011 napravená, nepopiera samotný fakt, že okresný súd mal právomoc v predmetnej veci rozhodnúť podľa § 72 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, a z pohľadu materiálnej ochrany ústavnosti tento nedostatok uznesenia nemohol žiadnym spôsobom ovplyvniť oprávnenosť či dôvodnosť väzby sťažovateľa. Vzhľadom na uvedené bola sťažnosť sťažovateľa v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde odmietnutá ako zjavne neopodstatnená.

II.D Záver

Na základe už uvedených skutočností ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľov odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa k rozhodnutiu pripája odlišné stanovisko sudcu Milana Ľalíka.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2011